

שבועות

ספירת העומר ומנחה חדשה

בספרים הקדושים רמזו על הקשר שבין ספירת ז' שבועות של העומר ובין ספירת ז' נקיים של הזבה (עי' בזהר אמור דף צ"ז וברעיא מהימנא שם). ענין 'שבעה' הוא בנין הרחניות שלמטה, כמו שביאר המהר"ל ז"ל; והוא גדר שבע הספירות התחתונות.

וביאור הענין הוא שטומאת הזבה ענינה חטא בדקות, והיא סרה ע"י תשובה, וע"כ צריכה שבעה נקיים, כי דרך החיזוק שמתרפה במשך הזמן, על כן מי שמבקש לצאת מטומאה לקדושה צריך לביקורת ממושכת ומוכפלת שבעתיים. וזהו גדר ספירת שבעת הנקיים, פי' ימים שיהיו נקיים לגמרי מכל סיג טומאה, ושהיו רצופים בזה אחר זה באופן שאם תתגנב לביניהם טומאה כל-שהיא צריך להתחיל הכל מחדש. רק כך אפשר לצפות לבנין חזק ושלם של רחניות מוצקת.

וספרתם לכם

וכן בגאולת מצרים, שענינה היה היציאה מרשות אחרת לרשותו של הקב"ה, הוצרכו בעלייתם לקדושה העליונה של מעמד הר סיני לספירת שבע פעמים שבעה, כדי לעיין ולהתבונן בכל יום ויום שמא חדרה שוב הטומאה בעד איזה סדק שבלב. וזה מרומז באז"ל: "וספרה לה — לעצמה, וההלכה שלמדו מזה ידועה, שהיא נאמנת על עצמה! וטעם הדין בשורשו הוא משום שהבדיקה צריכה להיות בתוך עצמה, בפנימיותה. וכן מצינו גם בספירת העומר "וספרתם לכם". ובפרשה שם (ויקרא כ"ג) כתוב "ממחרת השבת... עד ממחרת השבת השביעית תספרו". וטעו בזה הצדוקים ופירשו שספירת העומר מתחילה תמיד ביום ראשון. ועוד יש קושי בפסוק, שה'שבת' הראשון פירושו 'יום-טוב', והאחרון — "עד ממחרת השבת השביעית" — פירושו שבוע. ובגמרא מנחות (דף ס"ה—ס"ו) מוכיחים בבירור שאי אפשר

נאמר בישיבת פוניבז', ש"ק בהר תשי"א.

1. כתובות עב. מויקרא ט, כח. וכן בזב "וספר לו - לעצמו" (תו"כ שם שם יג). - א.ב.

לפרש אלא כמסורת חז"ל שספירת העומר מתחילה ממחרת יום טוב ראשון של פסח. אבל צריך עיון, מדוע לא נכתב בפשיטות תחת 'שבת' ראשון — 'חג', ותחת 'שבת' אחרון — 'שבוע' ? אבל ברור שהתורה מרמזת בזה לתוכן הענין, ומלת 'שבת' מרמזת על השבתת הטומאה, כמו שעל הזבה להיות בטוחה בכל יום שהושבתה ממנה הטומאה טרם תתחיל לספור הלאה.

קרבן העומר

ענין קרבן העומר על פי ההלכה בא להתיר את החדש בגבולים, וגדרו לפי הפשט שיתן ישראל ראשית קצירו אל ה', והשאר הותר ע"י זה שיאכלנו וישתמש בו לצרכיו. אבל על פי פנימיות המצוה מלמד לנו קרבן העומר שאין לנו להשתמש בעולם הזה אלא ככלי לעבודת ה', כי כל העולם כולו להש"ת הוא, ואין להשתמש בו כי אם לעבודתו. וזהו הגדר הפנימי של "ממחרת השבת", שהוא השבתת רשות הטומאה מהעולם; וכשמצליחים לעורר בקרבנו את השאיפה להשיב הכל אליו ית', הרי עליו לבדוק בכל יום אם לא אבדה ממנו נקודה כל שהיא מהשאיפה הטהורה לעלייה.

וגדר שתי הלחם שצותה התורה להביא בחג השבועות הוא השגת מדרגת קבלת התורה. ועל כן נקראו "מנחה חדשה", כי כל השגה בכל מדרגה היא חדשה לגמרי — עולם אחר ממש — כלפי המדרגה שלמטה ממנה. בעניני העולם הזה כתוב "אין כל חדש תחת השמש" כי כאן לא שייך כלל דבר חדש; כל התאוות שוות, וכל ההישגים הגשמיים מדה אחת להם. כאשר יתמיד האדם בתאוה תהיה לו לזרא, אך ברעבונו ישכח ויחשוב שחידוש לפניו. דבר זה הוא גילוי גדול ומוזר שמבאר את אמיתות האמונה ומתיקות עבודת ה'; כי ברוחניות בכל נקודה ונקודה של עלייה מוצא האדם את עצמו בעולם חדש שאין בו שיווי ודמיון למה שקדם לו, ולא לחויתו של כל אדם אחר. נקודת בחירה זאת שמתגלה לפניו ברגע זה תוך כדי עבודתו היא נקודה שלא ניתנה מקודם לכל בריה, ולא תנתן עוד. כי בחירת כל רגע ורגע תכלית אחרת לה, שתוכל להשתלם רק ע"י אדם זה לבדו בכל הבריאה כולה, והוא ורק הוא המחדשה עכשיו בבחירתו החפשית. וגדר זה הוא הנקרא בתורה מנחה חדשה שזוכים לה אחר השבתת הטומאה בעבודה צרופה ומזוקקת.

סייגים לשם שמירת התורה ערך עבודתם מתעלה, ואינו דומה מיעוט עושים את המצוות לרבים עושים את המצוות (ת"כ ריש בחוקותי). וכמו כן "השעה צריכה לכך" מגדיל את ערך החטא, כגון "מעשה באדם אחד שרכב על סוס בשבת וכר" (יבמות צ.). וכל שכן כשהשעה צריכה משום תקנת הרבים. וזהו עוד גדר ב"כיון שניתנה רשות למשחית כר", כי אז ודאי השעה צריכה לכך להראות כח מדת הדין משום תקנת הרבים, ועל כן אינו מבחין, ופוגע גם בצדיק בעבור עון קל שעשה.

ג) ועוד יש יסורין לצדיק על פי גדר מיתת כהן גדול על שלא התפלל עבור הרוצח, ובזה מתגלה משפטו ית' על אשר החסיר בחובת החסד כלפי כל אחד מישראל (עיין כרך ג, עמ' 85).

ד) טעם לצרות הכלל שמעתי מהרב באבאד (נ"י) [ז"ל] שרבים עברו על "למה תתראו" והתחילו לתבוע מן הגויים ברוח של לאומיות וכר, במקום "חבי כמעט רגע" הראוייה לזמן הגלות, ובזה גרמו להתגברות הדינים, וכיון שניתנה רשות למשחית שוב אינו מבחין וכר כנ"ל.

סכנת הרואה אור ודוחהו : סוד תקופתנו

תכלית כל דבר היא להיות כלי לקדושה, וכשאדם משתמש בו לתכליתו הרי הדבר ההוא מתעלה ומתקדש. כשאינו מגיע לתכליתו, טומאה מתפשטת עליו. ככל אשר הקדושה גבוהה יותר, הטומאה גרועה יותר. המת הוא אבי אבות הטומאה (רש"י פסחים יד:). מפני שתכלית גוף האדם היא המעולה ביותר — להיות מרכבה לנשמה הקדושה — וזו נתבטלה במיתתו. ומעין זה גם טומאת הנידה.

**

ישראל בגלות, כיון שאין זו תכליתם, הם בבחינת טומאה; וכן מצאנו שבגלות מצרים הגיעו למ"ט שערי טומאה. הזמן שבין יציאת מצרים לבואם אל מדבר סיני בחודש השלישי (שמות יט, א) היה זמן ההכנה למתן תורה, וכבר כתב המהר"ל ז"ל (תפארת ישראל פרק כה) שתקופה זאת היא כנגד שלשה חדשים של הבחנה שמצריכים לגיורת, וכן כנגד שלשת החדשים שהוצרכה רות להמתין עד שנישאה לבועז. ועיין מה שכתבנו במקום אחר (כרך ב, עמ' 24) על הדמיון בין ספירת העומר שציותה תורה בשבועות אלו, לספירת שבעה נקיים של הזבה.

נאמר באנגליה, שנת תש"ו. (א).

תלמידי רבי עקיבא

והנה הר"ש אלקבץ ז"ל בספר ברית הלוי הקשה מדוע מתו תלמידי רבי עקיבא דוקא בימי הספירה (יבמות סב:)? הלא חטאם, שלא נהגו כבוד זה בזה, ודאי נמשך זמן רב קודם לכן. וביאר הוא ז"ל שכל רב הלומד עם תלמידים משפיע להם מנשמתו, דהיינו מעצם מהותו הרוחנית; אשר על כן נקראו התלמידים בנים (ספרי עה"פ ושננתם לבניך). ואם התלמידים מתאחדים כראוי אז השפעתו באה לתכליתה, כי רק בהצטרפות כולם יחד השפעתו מאירה בהם בכללותה. כי ידוע שכל תלמיד נוטל רק ניצוץ אחד מהשפעת רבו, היינו אותו ניצוץ השייך למהות נשמת התלמיד, וממילא רק בהתכללותם יחד נשלמה השפעתו. אבל אם התלמידים מתפרדים זה מזה בהתנהגותם מאבדים הם את השפעת רבם ונשארה ההשפעה ערירית מבלי בוא אל תכליתה, וזה מצב מסוכן כמו שכתבנו לעיל.

והנה תלמידי רבי עקיבא, עם כל גדלותם, לא נהגו כבוד זה בזה כראוי ועל ידי זה נתפרדו זה מזה, וממילא לא נתנו להשפעת רבי עקיבא רבם לבוא אל תכליתה. וכשהגיעו ימי הספירה, שבהם מתנוצצים האורות של ההכנה למתן תורה, נסתכנו ומתו. כי מי שרואה אור הקדושה מתנוצץ ואינו מתאמץ לזכות בו ולהתעלות על ידו אלא דוחהו ונשאר בקטנותו, בודאי זה קטרוג גדול המביא את האדם לידי סכנה.

**

סוד תקופתנו

אנו משתוממים על החורבן הנורא שפקדנו בדורנו, ואנו שואלים לעצמנו, על מה עשה ה' ככה... מה חרי האף הגדול הזה. אבל נתבונן נא. כל התקופה שקדמה לחורבן היתה זמן הקלת שעבוד הגלות מעל עם ישראל. עוד לפני מאה וחמשים שנה היה כלל ישראל כמנודים ומתועבים בין יושבי תבל, ורק בדורות האחרונים התחילו הגויים להקל עולינו ולהתחיל להשוות את זכויותינו ודינינו למצבם הם; וכך התחילה תקופת ה"אמנציפציה". ובשנים האחרונות כבר התחילו לדבר אודות ארץ ישראל ועל אפשרות נתינתה לנו למקום מושב ומנוחה. אותם הגויים אשר מלפנים היינו אצלם ללעג ובוז ונחשבנו בעיניהם כפחותים שבפחותים, והרי גם אצלם ארץ ישראל היא ארץ קדושה, ועם כל זאת נתן ה' בלבם לחשוב שיחננו לנו.

ברור הוא שתקופת האמנציפציה היתה מזומנת מאת השי"ת לשמש לנו הכנה לביאת המשיח, ולצורך זה הוקל עול הגלות מעלינו. כי ההכנה לימות המשיח דורשת מאתנו עבודה רוחנית רבה כדי להגיע למדרגת